

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

VÕ THÀNH NGUYÊN

**BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC
CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC
PHỔ THÔNG DÂN TỘC NỘI TRÚ
TỈNH GIA LAI**

Chuyên ngành: Quản lý Giáo dục
Mã số: 60.14.01.14

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ GIÁO DỤC HỌC

Đà Nẵng - Năm 2015

Công trình được hoàn thành tại
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

Người hướng dẫn khoa học: **TS. LÊ ĐÌNH SON**

Phản biện 1: **TS. TRẦN XUÂN BÁCH**

Phản biện 2: **PGS. TS. VÕ NGUYỄN DU**

Luận văn được bảo vệ tại Hội đồng bảo vệ luận văn
tốt nghiệp Thạc sĩ Giáo dục học, họp tại Đại học Đà Nẵng vào ngày
12 tháng 9 năm 2015

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

- Trung tâm Thông tin - Học liệu, Đại học Đà Nẵng
- Thư viện Trường Đại học Sư phạm, Đại học Đà Nẵng

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Hiện nay, nước ta đang bước vào thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Để theo kịp với sự phát triển nhanh chóng của khoa học công nghệ và đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế, nền giáo dục nước ta phải đào tạo ra được những con người phát triển toàn diện cả về phẩm chất và năng lực. Nghị quyết 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI đã chỉ rõ: “Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học...”.

Thực hiện Nghị quyết của Trung ương Đảng về đổi mới căn bản giáo dục và đào tạo, Bộ Giáo dục và Đào tạo đang triển khai đồng bộ các giải pháp đổi mới giáo dục phổ thông theo các mục tiêu phát triển năng lực và phẩm chất HS. Do đó, yêu cầu bồi dưỡng năng lực tự học cho HS đang trở nên cấp thiết, đòi hỏi tất cả các nhà trường phổ thông cần nỗ lực thực hiện.

Các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai thuộc loại hình trường chuyên biệt với nhiệm vụ tạo nguồn đào tạo cán bộ người dân tộc thiểu số cho tỉnh. Trong những năm qua, việc nâng cao chất lượng học tập của HS luôn được các trường quan tâm. Tuy nhiên, chất lượng và hiệu quả học tập của HS chưa đạt được như mong muốn. Một trong những nguyên nhân chính là do năng lực tự học của đa số HS còn yếu. Thực tế trên đây đòi hỏi phải có biện pháp quản lý phù hợp để nâng cao hiệu quả tự học của HS.

Xuất phát từ thực tiễn trên, chúng tôi chọn **“Biện pháp quản lý hoạt động tự học của học sinh các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai”** làm đề tài nghiên cứu của luận văn thạc sĩ.

2. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận về quản lý HĐTH và khảo sát, đánh giá thực trạng quản lý các HĐTH của HS, luận văn đề xuất các biện pháp quản lý nhằm nâng cao hiệu quả quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai.

3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu

Khách thể nghiên cứu: HĐTH của HS các trường THPT DTNT.

Đối tượng nghiên cứu: Quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai.

4. Giả thuyết khoa học

Thực tế hiện nay HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai còn nhiều hạn chế, bất cập. Nếu đề xuất được các biện pháp quản lý phù hợp và đưa vào áp dụng trong các nhà trường thì sẽ nâng cao hiệu quả HĐTH của HS.

5. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Nghiên cứu cơ sở lý luận về công tác quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT;

- Khảo sát, phân tích, đánh giá thực trạng HĐTH và quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai;

- Đề xuất các biện pháp quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai trong giai đoạn hiện nay.

6. Phương pháp nghiên cứu

- Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận;

- Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn;

- Các phương pháp hỗ trợ.

7. Phạm vi nghiên cứu

Đề tài nghiên cứu, khảo sát thực trạng HĐTH của HS và công tác quản lý của hiệu trưởng đối với HĐTH trong các trường

PTDTNT tỉnh Gia Lai và trường THPT DTNT Đông Gia Lai từ 2012 - 2015; đề xuất các biện pháp quản lý HĐTH của HS các trường này giai đoạn 2015 - 2018.

8. Cấu trúc luận văn: Luận văn gồm 3 phần chính.

Mở đầu

Nội dung (gồm 3 chương):

Chương 1: Cơ sở lý luận về quản lý HĐTH của HS trường THPT DTNT

Chương 2: Thực trạng quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai

Chương 3: Biện pháp quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai

Kết luận và khuyến nghị

CHƯƠNG 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH TRƯỜNG THPT DTNT

1.1. KHÁI QUÁT LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU VẤN ĐỀ

Trong lịch sử phát triển của giáo dục, tự học và quản lý HĐTH là một vấn đề được nhiều nhà giáo dục trên thế giới: Khổng Tử, J.A. Comenxky, N.A. Rubakin, John Dewey... quan tâm nghiên cứu. Các tác giả đã làm rõ vai trò của HĐTH, tự nghiên cứu tìm tòi, khám phá của bản thân người học, đó là cơ sở cho mọi sự thành công trong học tập.

Ở Việt Nam, HĐTH đã được xã hội đặc biệt quan tâm và trở thành truyền thống của dân tộc. Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tấm gương sáng về ý chí, quyết tâm trong tự học, tự rèn luyện. Người đã chỉ rõ cách học tập: *“Phải lấy tự học làm cốt, cần có thảo luận và chỉ đạo hỗ trợ vào, cần phải biết sắp xếp thời gian và bài học cho khéo và mạch lạc với nhau”* [22, tr.67].

Nghị quyết Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII đã khẳng định: “*Đổi mới phương pháp dạy học, nâng cao khả năng tự học, tự nghiên cứu của người học*” [5, tr.6]. Quan điểm này tiếp tục được khẳng định ở các văn kiện Đại hội Đảng lần thứ IX, X, XI, đặc biệt là Nghị quyết 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.

Vấn đề tự học cũng được nhiều nhà giáo dục nước ta quan tâm nghiên cứu. Các tác giả đều khẳng định vai trò to lớn của tự học và đề cập đến nhiều khía cạnh của HĐTH. Trong những năm gần đây, vấn đề tự học và quản lý HĐTH trong nhà trường cũng đã có khá nhiều luận văn thạc sĩ chuyên ngành Quản lý giáo dục nghiên cứu. Tuy nhiên, công tác quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT trú tỉnh Gia Lai, loại hình trường phổ thông chuyên biệt, chưa có công trình nghiên cứu nào đề cập đến.

1.2. CÁC KHÁI NIỆM CHÍNH CỦA ĐỀ TÀI

1.2.1. Quản lý

Quản lý là quá trình tác động có kế hoạch, có định hướng của chủ thể quản lý lên khách thể quản lý nhằm đạt được mục tiêu đề ra của tổ chức.

1.2.2. Quản lý giáo dục và quản lý nhà trường

- Quản lý giáo dục là hệ thống những tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý giáo dục ở các cấp lên toàn bộ các mắt xích của hệ thống giáo dục nhằm thực hiện có chất lượng và hiệu quả mục tiêu giáo dục đã đề ra.

- Quản lý nhà trường là quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý đến GV, HS, bao gồm quản lý quá trình dạy học - giáo dục, CSVC, trang thiết bị giáo dục, tài chính trường

học, lớp học, quan hệ giữa nhà trường và cộng đồng xã hội nhằm đạt được mục tiêu giáo dục.

1.2.3. Quản lý hoạt động dạy học

Quản lý hoạt động dạy học là quản lý việc chấp hành những quy định, quy chế về hoạt động giảng dạy của GV và hoạt động học tập của HS nhằm đảm bảo cho các hoạt động đó được thực hiện một cách nghiêm túc, tự giác, có chất lượng và hiệu quả.

1.2.4. Tự học

Tự học là sự nỗ lực của bản thân người học thông qua hành động của chính mình để chiếm lĩnh một lĩnh vực hiểu biết nào đó nhằm đạt được mục đích nhất định.

1.2.5. Quản lý hoạt động tự học

Quản lý HĐTH là một hệ thống các tác động sư phạm có mục đích, phương pháp, kế hoạch của các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường đến toàn bộ quá trình tự học của HS nhằm thúc đẩy HS tự giác, tích cực, chủ động tự chiếm lĩnh tri thức bằng sự cố gắng nỗ lực của chính bản thân.

1.3. ĐẶC TRƯNG HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC CỦA TRƯỜNG THPT DTNT

1.3.1. Mục tiêu, vị trí, tính chất, nhiệm vụ của trường THPT DTNT

a. Mục tiêu giáo dục của trường THPT DTNT

Mục tiêu giáo dục của trường THPT DTNT là chuẩn bị cho HS sau khi học xong THPT, ra trường có thể thích ứng nhanh chóng với sự phát triển kinh tế xã hội ở địa phương.

b. Vị trí, tính chất, nhiệm vụ của trường THPT DTNT

Trường THPT DTNT nằm trong hệ thống các trường THPT công lập của cả nước. Trường ở vị trí mũi nhọn trong sự nghiệp giáo dục ở miền núi, vùng dân tộc. Trường THPT DTNT là loại trường

chuyên biệt mang tính chất phổ thông, dân tộc và nội trú. Ngoài những nhiệm vụ đã được ghi trong Điều lệ trường phổ thông, trường THPT DTNT còn có những nhiệm vụ đặc thù quy định bởi mục tiêu, tính chất của nhà trường.

1.3.2. Đặc trưng hoạt động giáo dục trong trường THPT DTNT

a. Thực hiện kế hoạch giáo dục

Trường THPT DTNT thực hiện kế hoạch giáo dục theo mục tiêu, chương trình của cấp THPT, có bổ sung kiến thức về lịch sử, địa lý, ngôn ngữ, văn hóa dân tộc thiểu số và địa phương

b. Hoạt động giáo dục hướng nghiệp và giáo dục nghề phổ thông

c. Hoạt động lao động, văn hóa, thể thao và tổ chức đời sống nội trú

1.4. HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH TRƯỜNG THPT DTNT

1.4.1. Ý nghĩa và vai trò của tự học

Tự học giúp HS nắm vững tri thức, kỹ năng, nâng cao chất lượng và hiệu quả học tập. Tự học giúp HS rèn luyện thói quen lao động trí óc, khả năng suy nghĩ độc lập, rèn luyện đức tính kiên trì, tự tin vào khả năng của bản thân, là nền tảng để HS có thể học tập suốt đời.

1.4.2. Đặc điểm, nội dung, phương pháp, hình thức tự học của học sinh trường THPT DTNT

a. Đặc điểm tự học

- *Đặc điểm tâm lý học tập của học sinh trường THPT DTNT:* HS có tư duy trực quan thường tốt hơn tư duy trừu tượng. Vốn tiếng Việt còn nghèo nàn nên khó khăn trong học tập; chưa có thói quen lao động trí óc. HS còn rụt rè, không mạnh dạn trao đổi với thầy cô giáo, bạn bè.

- *Đặc điểm về thời gian và cách tổ chức hoạt động tự học:*
 HĐTH của HS trường THPT DTNT được dành thời gian tương đối lớn, được tổ chức, quản lý tập trung, thống nhất trong toàn trường.

b. Nội dung tự học

Nội dung tự học của HS trường THPT DTNT bao gồm: ôn lại bài và làm các bài tập nhằm củng cố, vận dụng kiến; đọc sách giáo khoa, tài liệu tham khảo để chuẩn bị bài học mới; đọc các tài liệu tham khảo tự chọn theo hướng dẫn của GV nhằm đào sâu, mở rộng kiến thức...

c. Phương pháp tự học

Phương pháp tự học của HS là cách thức hoạt động tự nhận thức nhằm chiếm lĩnh tri thức và rèn luyện các kỹ năng cần thiết, giúp cho việc học tập có hiệu quả tốt hơn. Những phương pháp tự học cụ thể: phương pháp lập kế hoạch học tập; phương pháp đọc sách giáo khoa và tài liệu học tập; phương pháp nghe và ghi chép bài giảng trên lớp; phương pháp học bài cũ và giải bài tập vận dụng.

d. Các hình thức tự học

Ở trường THPT DTNT, HS có nhiều hình thức tự học, trong đó chủ yếu là tự học độc lập cá nhân và học theo nhóm.

1.4.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động tự học của học sinh trường THPT DTNT

a. Các yếu tố khách quan

Đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước, các nghị quyết, chỉ thị, thông tư của Bộ Giáo dục và Đào tạo, nội dung chương trình giáo dục của nhà trường, phương pháp dạy học của GV, các điều kiện CSVC và công tác tổ chức, quản lý tự học của nhà trường.

b. Các yếu tố chủ quan

- Các yếu tố tâm lý bao gồm: mục đích, động cơ, phương pháp, kỹ năng tự học của HS.

- Các yếu tố thể chất: thể lực, sức khỏe, khả năng tiếp thu trong học tập.

1.5. QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH TRƯỜNG THPT DTNT

1.5.1. Mục tiêu, yêu cầu quản lý hoạt động tự học của học sinh

a. Mục tiêu quản lý hoạt động tự học của học sinh

Mục tiêu quản lý HĐTH của HS trường THPT DTNT là đảm bảo quá trình tự học được vận hành đồng bộ, có hiệu quả, giúp nâng cao rõ rệt chất lượng học tập.

b. Yêu cầu đối với công tác quản lý hoạt động tự học

Cần coi trọng công tác quản lý HĐTH trong hoạt động giáo dục của nhà trường. Xác định rõ chức năng, quyền hạn, trách nhiệm của từng bộ phận trong hệ thống quản lý của nhà trường và có cơ chế phối hợp nhịp nhàng, hiệu quả. Nhà trường cần có quy chế quản lý HĐTH của HS.

1.5.2. Nội dung quản lý hoạt động tự học

a. Quản lý việc xây dựng động cơ, thái độ tự học của HS

Hoạt động học tập của HS trường THPT DTNT được thúc đẩy bởi những động cơ khác nhau. Để HĐTH đạt kết quả cao đòi hỏi HS phải có động cơ, thái độ học tập đúng đắn. Vì vậy, cần xây dựng, bồi dưỡng cho HS có động cơ đúng đắn, tích cực trong tự học.

b. Quản lý việc xây dựng và thực hiện kế hoạch tự học của HS

Nhà trường phải quản lý việc xây dựng kế hoạch tự học của HS nhằm hướng dẫn các em biết cách lập kế hoạch, đảm bảo việc xây dựng kế hoạch khoa học, phù hợp với thực tế; đồng thời phải quản lý việc thực hiện kế hoạch để giúp HS thực hiện thường xuyên và đạt được hiệu quả.

c. Quản lý nội dung, phương pháp tự học của HS

- Quản lý nội dung tự học nhằm hướng dẫn HS những nội dung tự học phù hợp với mục tiêu, chương trình đào tạo và yêu cầu chuẩn kiến thức, kỹ năng của chương trình giáo dục phổ thông. Để quản lý được nội dung tự học của HS, nhà trường phải quản lý việc hướng dẫn nội dung tự học và kiểm tra, đánh giá mức độ thực hiện nội dung tự học của HS.

- Quản lý phương pháp tự học nhằm hướng dẫn, bồi dưỡng HS phương pháp, cách thức tự học, tự nghiên cứu. Trên cơ sở đó HS lựa chọn và xác định cho mình các phương pháp tự học phù hợp với yêu cầu của từng môn học và năng lực của cá nhân.

d. Quản lý sự phối hợp các lực lượng giáo dục trong việc tổ chức, hướng dẫn hoạt động tự học của HS

Ở trường THPT DTNT, các lực lượng giáo dục trong nhà trường đều có liên quan trực tiếp hoặc gián tiếp đến HĐTH của HS. Vì vậy, quản lý sự phối hợp giữa các lực lượng trong việc tổ chức, hướng dẫn HĐTH của HS là cần thiết để đạt được kết quả mong muốn.

đ. Quản lý các điều kiện CSVC, thiết bị hỗ trợ hoạt động tự học của HS

Quản lý CSVC, thiết bị để GV và HS khai thác, sử dụng có hiệu quả trong quá trình dạy học nói chung và HĐTH của HS nói riêng nhằm nâng cao chất lượng dạy học của nhà trường.

e. Quản lý việc kiểm tra, đánh giá kết quả tự học của HS

Quản lý kiểm tra, đánh giá kết quả tự học của HS là tổng thể các công việc của CBQL, GV và HS để thực hiện một cách tốt nhất tất cả các khâu trong quá trình kiểm tra, đánh giá nhằm đánh giá chính xác kết quả học tập của HS và giúp cải thiện việc dạy và học.

Tiểu kết chương 1

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG THPT DTNT TỈNH GIA LAI

2.1. KHÁI QUÁT VỀ QUÁ TRÌNH KHẢO SÁT

- 2.1.1. Mục đích khảo sát
- 2.1.2. Nội dung khảo sát
- 2.1.3. Đối tượng khảo sát
- 2.1.4. Phương pháp khảo sát
- 2.1.5. Thời gian khảo sát

2.2. KHÁI QUÁT VỀ TÌNH HÌNH KINH TẾ - XÃ HỘI TỈNH GIA LAI VÀ HỆ THỐNG TRƯỜNG THPT DTNT CỦA TỈNH

2.2.1. Tổng quan về tình hình kinh tế - xã hội tỉnh Gia Lai

2.2.2. Khái quát về các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai

2.3. THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG THPT DTNT TỈNH GIA LAI

2.3.1. Nhận thức của học sinh về hoạt động tự học

a. Nhận thức về vai trò của tự học

Qua những kết quả khảo sát, có thể nhận thấy vẫn còn một bộ phận HS có những nhận thức chưa đầy đủ về vai trò của tự học.

b. Động cơ thúc đẩy tự học

Qua kết quả điều tra, chúng tôi thấy rằng phần lớn HS chưa xác định rõ động cơ tự học. Động cơ tự học của các em chủ yếu gắn liền với kết quả kiểm tra, thi cử. Rất ít HS có ý thức tự giác trong tự học; đại đa số các em tự học là do quy định bắt buộc của nhà trường.

2.3.2. Thực trạng hoạt động tự học của học sinh

a. Thực trạng về nội dung tự học

Hầu hết HS xác định nội dung tự học chủ yếu là ôn lại bài cũ và làm bài tập theo yêu cầu của GV. Việc đọc trước sách giáo khoa

để chuẩn bị cho bài học mới nhiều HS tinh thoảng mới thực hiện. Đặc biệt, số đông HS chưa biết nghiên cứu thêm các tài liệu tham khảo khác để mở rộng, đào sâu kiến thức.

b. Thực trạng về phương pháp tự học

Kết quả điều tra cho thấy HS đã sử dụng nhiều phương pháp tự học khác nhau, trong đó phương pháp tự học được sử dụng thường xuyên nhất là học thuộc lòng bài giảng. Các phương pháp tự học tích cực chưa được HS sử dụng nhiều và thường xuyên.

c. Thực trạng về hình thức tự học

Hình thức tự học độc lập cá nhân là hình thức tự học cơ bản của HS. Ngoài ra, một số HS đã sử dụng thường xuyên hình thức học nhóm, truy bài với bạn. Các hình thức tự học khác sử dụng còn ít. HS chưa biết phối hợp các hình thức tự học với nhau một cách hợp lý và đồng bộ để đáp ứng nhiệm vụ tự học, tự đào tạo.

2.4. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG THPT DTNT TỈNH GIA LAI

2.4.1. Nhận thức của cán bộ quản lý, giáo viên về quản lý hoạt động tự học của học sinh các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai

CBQL và GV các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai nhìn chung đều nhận thức được vai trò của công tác quản lý HĐTH. Tuy nhiên, cũng còn nhiều CBQL và GV chưa nhất trí cao, thậm chí đánh giá thấp một số vai trò quản lý HĐTH của HS.

2.4.2. Thực trạng quản lý xây dựng, bồi dưỡng động cơ tự học cho học sinh

Các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai đã tổ chức các hoạt động nhằm giúp HS nâng cao nhận thức về truyền thống của nhà trường, hiểu rõ quyền lợi, nghĩa vụ của mình. Tuy nhiên, công tác quản lý xây dựng và bồi dưỡng động cơ tự học cho HS còn nhiều nội

dung chưa được quan tâm đúng mức, chưa tạo được động lực đủ mạnh thúc đẩy HS tự học.

2.4.3. Thực trạng quản lý kế hoạch tự học của học sinh

Bảng 2.11. Kết quả khảo sát ý kiến CBQL và GV về mức độ quan tâm của nhà trường đến công tác quản lý kế hoạch tự học của HS

TT	Các nội dung	Mức độ quan tâm (%)			Kết quả thực hiện (%)			
		Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa bao giờ	Tốt	Khá	Trung bình	Yếu
1	Phổ biến quy định chung và chỉ đạo GV hướng dẫn HS lập kế hoạch tự học	62,0	38,0	0,0	26,0	30,0	38,0	6,0
2	Kiểm tra việc lập kế hoạch tự học của HS	28,0	62,0	10,0	16,0	30,0	46,0	8,0
3	Đảm bảo các điều kiện để HS thực hiện kế hoạch	40,0	60,0	0,0	18,0	46,0	36,0	0,0
4	Đôn đốc, nhắc nhở HS thực hiện kế hoạch tự học	54,0	46,0	0,0	42,0	32,0	22,0	4,0
5	Kiểm tra, đánh giá mức độ thực hiện kế hoạch tự học của HS.	22,0	64,0	14,0	14,0	22,0	50,0	14,0

2.4.4. Thực trạng quản lý nội dung, phương pháp tự học của học sinh

a. Quản lý nội dung tự học

Kết quả khảo sát cho thấy nhà trường đã quan tâm chỉ đạo GV dạy học bám sát theo chuẩn kiến thức, kỹ năng của chương trình và đạt kết quả tương đối tốt. Tuy nhiên, GV ít quan tâm hướng dẫn HS nội dung tự học. Đặc biệt, GV ít khi giới thiệu các loại sách, tài liệu tham khảo để các em đọc nhằm củng cố, mở rộng kiến thức.

b. Quản lý phương pháp tự học

Nhà trường đã quan tâm chỉ đạo GV đổi mới PPDH theo hướng phát triển năng lực HS nhưng việc thực hiện còn khó khăn. Việc hướng dẫn HS phương pháp đọc sách, tài liệu tham khảo chưa được quan tâm thường xuyên. Nhà trường chưa quan tâm đúng mức đến việc tổ chức trao đổi kinh nghiệm, phương pháp tự học giữa các lớp, các khóa.

2.4.5. Thực trạng quản lý công tác phối hợp các lực lượng giáo dục trong việc tổ chức, hướng dẫn hoạt động tự học của học sinh

Sự phối hợp giữa các lực lượng giáo dục trong tổ chức, hướng dẫn hoạt động tự học của HS có lúc chưa đồng bộ, thiếu chặt chẽ. Vì vậy, kết quả đạt được trong việc phối hợp quản lý chưa cao.

2.4.6. Thực trạng quản lý cơ sở vật chất, phương tiện phục vụ tự học của học sinh

Bảng 2.15. Kết quả khảo sát ý kiến HS về mức độ quan tâm của nhà trường đến các nội dung quản lý CSVC, phương tiện phục vụ tự học

TT	Các nội dung	Mức độ quan tâm (%)			Kết quả (%)			
		Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa bao giờ	Tốt	Khá	Trung bình	Yếu
1	Cơ sở vật chất trên lớp học	62,3	37,7	0,0	26,0	52,3	21,7	0,0
2	Phòng thí nghiệm, phòng Lab, phòng máy tính, các phương tiện kỹ thuật	73,7	26,3	0,0	30,7	52,3	17,0	0,0
3	Trang bị sách giáo khoa, tài liệu tham khảo trong thư viện	75,0	25,0	0,0	34,0	50,3	15,7	0,0
4	Cơ sở vật chất trong ký túc xá	55,7	44,3	0,0	23,0	45,3	31,7	0,0

2.4.7. Thực trạng quản lý kiểm tra, đánh giá kết quả tự học của học sinh

Các trường THPT DTNT đã thực hiện tốt việc kiểm tra thời gian tự học của HS. Tuy nhiên, việc ra đề kiểm tra có liên quan đến nội dung tự học ít được nhà trường quan tâm. Đặc biệt, có 30% ý kiến được hỏi khẳng định rằng nhà trường chưa bao giờ quan tâm đến việc hướng dẫn HS tự kiểm tra, đánh giá kết quả học tập.

2.5. ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG THPT DTNT TỈNH GIA LAI

2.5.1. Những điểm mạnh

Đa số HS nhận thức được vai trò của tự học, chấp hành tốt thời gian tự học theo quy định của nhà trường. CBQL và GV các trường THPT DTNT đảm bảo về số lượng và cơ cấu, có năng lực và tinh thần trách nhiệm trong giảng dạy và giáo dục HS. Các nhà trường thường xuyên được sự quan tâm của lãnh đạo Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh, Sở Giáo dục và Đào tạo.

2.5.2. Những điểm yếu

- Nhiều HS chưa có động cơ học tập đúng đắn, chưa xác định nội dung, phương pháp, hình thức tự học phù hợp. Đa số HS còn thiếu kỹ năng tự học.

- Công tác xây dựng, bồi dưỡng động cơ tự học cho HS chưa được nhà trường quan tâm đúng mức. Việc hướng dẫn HS lập kế hoạch tự học và kiểm tra việc thực hiện kế hoạch tự học chưa thường xuyên. Công tác tổ chức bồi dưỡng phương pháp, kỹ năng tự học cho HS chưa được chú trọng.

- Sự phối hợp giữa các lực lượng giáo dục của nhà trường trong việc tổ chức, hướng dẫn HĐTH của HS chưa đồng bộ, thiếu

chặt chẽ. Các điều kiện CSVC, phương tiện phục vụ tự học của HS chưa đáp ứng đầy đủ.

2.5.3. Phân tích nguyên nhân thực trạng

a. Nguyên nhân khách quan

- Nội dung chương trình học hiện nay còn nặng nề, quá tải đối với HS.

- CSVC trường PTDTNT tỉnh đã xuống cấp, kinh phí sửa chữa hạn hẹp. ***b. Nguyên nhân chủ quan***

- HS các trường THPT DTNT nhận thức chưa đầy đủ vai trò của tự học, năng lực tự học còn hạn chế, chưa nỗ lực, kiên trì trong quá trình học tập.

- GV chưa tích cực đổi mới PPDH, đổi mới kiểm tra, đánh giá nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS trong học tập, đặc biệt là tự học.

- Công tác chỉ đạo của nhà trường về HĐTH ở một số nội dung chưa cụ thể, việc thực hiện các biện pháp quản lý HĐTH chưa đồng bộ.

Tiểu kết chương 2

CHƯƠNG 3

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG THPT DTNT TỈNH GIA LAI

3.1. NGUYÊN TẮC ĐỀ XUẤT BIỆN PHÁP

3.1.1. Nguyên tắc đảm bảo tính thực tiễn

3.1.2. Nguyên tắc đảm bảo tính kế thừa và phát triển

3.1.3. Nguyên tắc đảm bảo tính đồng bộ

3.2. CÁC BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỰ HỌC CỦA HỌC SINH CÁC TRƯỜNG THPT DTNT TỈNH GIA LAI

Luận văn đề xuất 8 biện pháp quản lý HĐTH. Mỗi biện pháp được trình bày bao gồm: mục đích của biện pháp, nội dung và cách tiến hành.

3.2.1. Nâng cao nhận thức của đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên và học sinh về tầm quan trọng của hoạt động tự học đối với học sinh

- CBQL cần tổ chức quán triệt thường xuyên và kịp thời để tất cả các đối tượng trong nhà trường thấy rõ vai trò, tầm quan trọng của HĐTH. Xây dựng kế hoạch quản lý HĐTH và phổ biến cho tất cả GV và HS thực hiện nghiêm túc.

- GV phải hiểu biết sâu sắc đặc điểm tâm lý của HS dân tộc thiểu số để giáo dục HS nhận thức đúng về tầm quan trọng của tự học, bồi dưỡng cho các em động cơ học tập đúng đắn.

- HS ngay khi vào học ở trường THPT DTNT phải được giáo dục để các em nhận thức thức đầy đủ về nhiệm của mình khi học tập ở loại hình trường chuyên biệt này.

Để xây dựng động cơ và thái độ học tập đúng đắn cho HS, lãnh đạo nhà trường phải thực hiện tốt các nội dung sau:

- Trang bị và nâng cao nhận thức cho học sinh về mục tiêu, tính chất, nhiệm vụ của trường THPT DTNT.

- Bồi dưỡng động cơ tự học cho HS thông qua các hoạt động giáo dục truyền thống của nhà trường.

- Xây dựng bầu không khí học tập tích cực, động viên, khuyến khích HS giúp đỡ nhau trong học tập.

3.2.2. Tăng cường quản lý đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực tự học của học sinh

CBQL trường THPT DTNT mà người đứng đầu là hiệu trưởng cần tiến hành các hoạt động sau:

- Lập kế hoạch đổi mới PPDH của nhà trường, hướng dẫn các tổ chuyên môn và từng GV xây dựng kế hoạch đổi mới PPDH phù hợp, chỉ đạo và kiểm tra việc thực hiện kế hoạch.

- Quản lý hoạt động đổi mới PPDH:

- + Tăng cường quản lý hoạt động của tổ chuyên môn, chỉ đạo tổ chuyên môn đổi mới nội dung sinh hoạt theo hướng nghiên cứu bài học;

- + Tăng cường quản lý hoạt động đổi mới PPDH của GV thông qua quản lý việc soạn bài, đổi mới cách đánh giá giờ dạy của GV, đổi mới việc kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS;

- + Tăng cường quản lý hoạt động học tập của HS để hình thành phương pháp tự học, bồi dưỡng ý chí tự học của HS.

3.2.3. Chỉ đạo xây dựng và quản lý kế hoạch, nội dung tự học của học sinh

- Chỉ đạo việc xây dựng và quản lý kế hoạch tự học của HS:

- + Chỉ đạo GV hướng dẫn, giúp đỡ HS xây dựng kế hoạch tự học;

- + Chỉ đạo GV giúp HS thường xuyên điều chỉnh kế hoạch tự học phù hợp với thực tế;

- + Quản lý việc thực hiện kế hoạch tự học của HS: đôn đốc, kiểm tra việc thực hiện kế hoạch, tuyên dương kịp thời những HS thực hiện tốt kế hoạch tự học.

- Quản lý nội dung tự học của HS:

- + GVBM giao nội dung tự học cụ thể cho HS;

- + Tăng cường kiểm tra việc thực hiện nội dung tự học của HS.

3.2.4. Tổ chức bồi dưỡng phương pháp, kỹ năng tự học cho học sinh

- Bồi dưỡng cho HS kỹ năng học tập trên lớp.

- Bồi dưỡng HS kỹ năng giải bài tập, ôn tập.
- Bồi dưỡng cho HS kỹ năng đọc sách và tài liệu.

3.2.5. Tăng cường phối hợp các lực lượng giáo dục trong quản lý hoạt động tự học của học sinh

- Nhà trường quy định thời gian tự học chung cho HS toàn trường; xây dựng quy trình tổ chức giờ tự học trên lớp.
- Phân công nhiệm vụ của các lực lượng giáo dục trong việc phối hợp tổ chức, quản lý HĐTH của HS: Giáo viên chủ nhiệm, Tổ Giáo vụ và Quản lý HS, Ban quản lý ký túc xá, Tổ thư viện, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và Công đoàn nhà trường
- Việc quản lý HĐTH của HS nội trú cần có sự vào cuộc và phối hợp nhịp nhàng của tất cả các lực lượng giáo dục trong trường.

3.2.6. Nâng cao hiệu quả quản lý cơ sở vật chất, thiết bị hỗ trợ hoạt động tự học của học sinh

Các trường THPT DTNT được Nhà nước ưu tiên đầu tư về CSVC, TBDH. Nhà trường cần phải quản lý tốt để GV và HS khai thác, sử dụng có hiệu quả trong quá trình dạy học và HĐTH.

- Nâng cấp, hoàn thiện và khai thác, sử dụng có hiệu quả CSVC phục vụ cho dạy học và tự học.
- Đảm bảo tài liệu, các trang thiết bị hỗ trợ HĐTH của học sinh.

3.2.7. Đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh theo hướng khuyến khích tự học

Các trường THPT DTNT cần đẩy mạnh đổi mới công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS theo hướng:

- Phổ biến, quán triệt cho CBQL, GV và HS thực hiện nghiêm túc Quy chế đánh giá xếp loại học sinh THPT, các văn bản hướng dẫn về biên soạn đề kiểm tra, đề thi do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành;

- Công khai kế hoạch kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS để HS xác định kế hoạch, phương pháp học tập phù hợp;
- Chỉ đạo GV đổi mới biên soạn đề kiểm tra theo hướng khuyến khích phát triển năng lực tự học của HS;
- Đổi mới cách tổ chức kiểm tra các bài kiểm tra định kỳ theo hình thức kiểm tra chung;
- Đổi mới khâu chấm, sửa bài, đánh giá kết quả học tập của HS;
- Hướng dẫn HS biết cách tự kiểm tra, đánh giá trong quá trình học tập.

3.2.8. Đẩy mạnh phong trào thi đua, trao đổi kinh nghiệm tự học trong nhà trường

- Đẩy mạnh phong trào thi đua trong nhà trường:
 - + Trên cơ sở các cuộc vận động, các phong trào thi đua do ngành Giáo dục phát động, nhà trường xây dựng kế hoạch phù hợp, làm cho các cuộc vận động này trở thành hoạt động thường xuyên trong nhà trường.
 - + Nhà trường phát động phong trào thi đua với những nội dung, mục tiêu rõ ràng, từ mục tiêu chung xác định nội dung, chỉ tiêu thi đua cho từng tập thể, cá nhân.
 - + Phối hợp chặt chẽ giữa các tổ chức, đoàn thể quần chúng trong nhà trường nhằm động viên, tạo điều kiện cho mọi đối tượng đều có thể tham gia phong trào thi đua.
 - Tổ chức tốt hoạt động trao đổi kinh nghiệm tự học:
 - + Ở phạm vi từng lớp học: GVCN tổ chức cho HS trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm tự học.
 - + Ở phạm vi nhà trường: mỗi năm học, cần tổ chức ít nhất một hội nghị báo cáo kinh nghiệm tự học. Cần dành thời gian trong các giờ chào cờ đầu tuần để HS báo cáo kinh nghiệm tự học.

3.3. MỐI QUAN HỆ GIỮA CÁC BIỆN PHÁP

HĐTH của HS chịu sự tác động của cả yếu tố chủ quan và khách quan, trong đó yếu tố chủ quan đóng vai trò cốt lõi, yếu tố khách quan có vai trò ảnh hưởng. Các biện pháp quản lý HĐTH mà chúng tôi nêu ra là tác động chủ quan có vai trò thúc đẩy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS.

Mỗi biện pháp đều có ý nghĩa và vai trò quan trọng riêng. Tuy nhiên trong quá trình tác động, các biện pháp có mối quan hệ thống nhất với nhau. Nếu thiếu một trong các biện pháp đó thì quản lý HĐTH của HS sẽ kém hiệu quả. Trong các biện pháp mà chúng tôi đề xuất, có thể xem các biện pháp 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4, 3.2.7 là các biện pháp trọng tâm; các biện pháp 3.2.5, 3.2.6, 3.2.8 là các biện pháp hỗ trợ.

Các biện pháp trên đây, nếu được triển khai thực hiện một cách nhịp nhàng, đồng bộ sẽ tạo được bước chuyển biến quan trọng, có tính đột phá đối với việc tăng cường hiệu quả HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay.

3.4. KHẢO NGHIỆM SỰ CẦN THIẾT VÀ TÍNH KHẢ THI CỦA CÁC BIỆN PHÁP ĐỀ XUẤT

Qua nghiên cứu cơ sở lý luận và phân tích thực trạng quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai, chúng tôi đề xuất 8 biện pháp quản lý cơ bản nhằm góp phần nâng cao chất lượng tự học của HS.

Chúng tôi khảo nghiệm ở 4 mức độ về sự cần thiết và tính khả thi của các biện pháp. Kết quả khảo sát trên cho thấy, mặc dù còn có những ý kiến khác nhau nhưng hầu hết CBQL và GV đều cho rằng các biện pháp mà tác giả đề xuất đều có tính cấp thiết và khả thi. Trong một chừng mực nhất định, các biện pháp có thể áp

dụng vào thực tiễn, góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai.

Tiểu kết chương 3

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

1. KẾT LUẬN

1.1. Tự học là hoạt động độc lập, thể hiện nỗ lực cá nhân của người học trong quá trình nhận thức. HĐTH có vai trò quan trọng trong việc phát huy tính tích cực, chủ động sáng tạo của người học.

Quản lý HĐTH là một hệ thống các tác động có mục đích, có kế hoạch của nhà quản lý đến toàn bộ quá trình tự học của HS nhằm thúc đẩy HS tự giác, tích cực, chủ động chiếm lĩnh tri thức bằng sự cố gắng nỗ lực của chính bản thân, giúp các em hoàn thành nhiệm vụ học tập.

1.2. Thực trạng HĐTH và công tác quản lý HĐTH của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai, bên cạnh những mặt tích cực còn có những hạn chế. Nhiều HS chưa xác định rõ động cơ học tập, chưa sử dụng tốt các phương pháp học tập tích cực. Công tác quản lý HĐTH của HS còn một số yếu kém, bất cập nên HĐTH chưa có chiều sâu và chất lượng tự học chưa đáp ứng được yêu cầu.

1.3. Để nâng cao chất lượng tự học của HS các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai, công tác quản lý HĐTH cần tập trung thực hiện tốt các biện pháp sau:

- Nâng cao nhận thức của đội ngũ CBQL, GV và HS về tầm quan trọng của HĐTH đối với HS;

- Tăng cường quản lý đổi mới PPDH theo hướng phát triển năng lực tự học của HS;

- Chỉ đạo xây dựng và quản lý kế hoạch, nội dung tự học của HS;
- Tổ chức bồi dưỡng phương pháp, kỹ năng tự học cho học sinh;
- Tăng cường phối hợp các lực lượng giáo dục trong quản lý HĐTH của HS;
- Nâng cao hiệu quả quản lý CSVC, thiết bị hỗ trợ HĐTH của HS;
- Đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS theo hướng khuyến khích tự học;
- Đẩy mạnh phong trào thi đua, trao đổi kinh nghiệm tự học trong nhà trường.

1.4. Kết quả khảo nghiệm cho thấy: CBQL và GV đều khẳng định các biện pháp được đề xuất là cấp thiết và khả thi, phù hợp với hoàn cảnh của nhà trường. Các biện pháp quản lý này được thực hiện đồng bộ sẽ mang lại kết quả tốt trong quản lý HĐTH của HS và góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường.

2. KHUYẾN NGHỊ

2.1. Đối với Ủy ban nhân dân tỉnh Gia Lai

Tiến hành quy hoạch tổng thể các cơ sở giáo dục, đầu tư kinh phí để cải tạo, nâng cấp CSVC, bổ sung trang thiết bị dạy học cho các trường PTDTNT tỉnh tương xứng với trường THPT DTNT Đông Gia Lai mới được xây dựng, đáp ứng yêu cầu mở rộng quy mô đào tạo và nâng cao chất lượng dạy học của các nhà trường trong giai đoạn 2015 - 2020.

2.2. Đối với Sở Giáo dục và Đào tạo Gia Lai

- Sở Giáo dục và Đào tạo cần có kế hoạch tổ chức hội thảo chuyên đề về đổi mới PPDH, về quản lý HĐTH... trong hệ thống các trường PTDTNT.

- Phân bổ hợp lý nguồn kinh phí sự nghiệp hàng năm để các trường THPT DTNT mua sắm bổ sung các trang thiết bị, đáp ứng yêu cầu đổi mới PPDH.

- Tăng cường thanh tra, kiểm tra công tác quản lý và chỉ đạo hoạt động dạy học ở các trường THPT DTNT nhằm tư vấn, thúc đẩy nhà trường nâng cao chất lượng dạy học.

2.3. Đối với các trường THPT DTNT tỉnh Gia Lai

** Đối với cán bộ quản lý*

- Vận dụng các biện pháp quản lý HĐTH của HS một cách linh hoạt, sáng tạo; căn cứ vào tình hình cụ thể của từng nhà trường để lựa chọn, phối hợp các biện pháp phù hợp trên cơ sở phát huy sức mạnh của tất cả các lực lượng giáo dục trong nhà trường;

- Chú trọng công tác quản lý đổi mới PPDH, đổi mới kiểm tra, đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực tự học của HS;

- Hàng năm tổ chức hội thảo chuyên đề về công tác quản lý HĐTH của HS; hội nghị trao đổi, phổ biến kinh nghiệm tự học; cải tiến, hoàn thiện quy trình tổ chức HĐTH của HS;

- Đẩy mạnh các phong trào thi đua “Học tập tốt, rèn luyện tốt” trong HS; động viên khen thưởng kịp thời và thỏa đáng những điển hình tiêu biểu trong học tập.

** Đối với giáo viên*

- Tham gia đầy đủ các lớp tập huấn, bồi dưỡng để không ngừng nâng cao trình độ, tích lũy kinh nghiệm, rèn luyện chuyên môn nghiệp vụ của bản thân; tích cực tìm hiểu đặc điểm tâm lý của HS dân tộc thiểu số để tổ chức các hoạt động dạy học và giáo dục phù hợp với đối tượng HS;

- Tích cực đổi mới PPDH, kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS theo hướng phát triển năng lực người học; kiên trì hướng dẫn,

bồi dưỡng phương pháp, kỹ năng tự học cho HS; thường xuyên kiểm tra việc xây dựng và thực hiện kế hoạch tự học của HS.

** Đối với học sinh*

- Khắc phục những rào cản về mặt tâm lý của bản thân trong quá trình tự học: thiếu tự tin về khả năng tự học (bệnh tự ti); nhút nhát, ngại ngùng khi hỏi thầy, hỏi bạn; tâm lý dễ thỏa mãn khi cảm thấy có ít nhiều chiều sâu về kiến thức...

- Phải xác định mục đích, động cơ học tập đúng đắn, tự giác trong học tập; phải kiên trì rèn luyện các kỹ năng tự học theo sự hướng dẫn, tư vấn của thầy cô giáo;

- Xây dựng kế hoạch tự học hợp lý, phù hợp với năng lực cá nhân; tích cực sử dụng hình thức học theo nhóm; chủ động chia sẻ kinh nghiệm học tập với bạn bè cùng lớp, cùng phòng ở trong ký túc xá.